

Οι άνθρωποι της Εκκλησίας στην Απελευθέρωση της Κύπρου

/ [Πεμπτούσία](#)

Η προσφορά στον Αγώνα του π. Νέαρχου Παπαβασιλείου

Ένας από τους εφημέριους της Εκκλησίας Φανερωμένης κατά την περίοδο του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν και ο π. Νέαρχος Παπαβασιλείου, ο οποίος σε συνέντευξή του στο δημοσιογράφο Νίκο Παπαναστασίου αναφέρει τα εξής για την περίοδο του Αγώνα:

«Οι Άγγλοι έκαναν συχνές έρευνες μέσα στην εκκλησία της Φανερωμένης, μια φορά μάλιστα, έφθασαν μέχρι του σημείου να βγουν πάνω στην Αγία Τράπεζα! Πάνω στην Τράπεζα ήταν και ο άρτος της Μεγάλη Πέμπτης, που τον ετοιμάζουμε για έκτακτες ανάγκες, τον οποίον και θέλησαν οι στρατιώτες να εξετάσουν, όμως αυτό δεν το επιτρέψαμε γενικά, υποφέραμε πάρα πολλά τότε με τους Άγγλους (βλ. σελ. 176). Τα είχαν με τον κλήρο, γι' αυτό και πολλούς κληρικούς τους έκλεισαν στα κρατητήρια. Ένα βράδυ μετά τον εσπερινό, μόλις βγήκα από το καγκέλι της εκκλησίας, είδα σταματημένο έξω ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο γεμάτο με Άγγλους και Τούρκους. Μόλις με είδαν, μου φώναξαν να πάω προς το αυτοκίνητο γιατί – όπως μου είπαν- ήμουν υπό σύλληψη.

Όταν ρώτησα το γιατί, ένας στρατιώτης μου απάντησε: «Είστε επικίνδυνοι εσείς οι κληρικοί και η διαταγή είναι να σας πάρουμε μέσα». Καταστηματάρχες και κάτοικοι της περιοχής που είδαν τη σκηνή βγήκαν έξω, ενώ εγώ ζήτησα να μου επιτρέψουν να προσκυνήσω την Παναγία και μετά να με συλλάβουν. Αυτό έγινε, αλλά όταν επέστρεψα και ήμουν έτοιμος να μπω στο στρατιωτικό αυτοκίνητο, μου είπαν ότι δε θα με συλλάβουν. Η Παναγία με προστάτεψε. Στη διάρκεια του αγώνα οι αποικιοκράτες συνέλαβαν δύο από τους γιους μου, τον Ανδρέα και το Γιώργο. Τον Ανδρέα μάλιστα τον συνέλαβαν μόλις κατέβηκε από το αεροπλάνο κατά την επιστροφή του στην Κύπρο από την Αθήνα, όπου ήταν φοιτητής και αμέσως μετά υποβλήθηκε σε εγχείρηση, για να πειστούν οι Άγγλοι ότι ο σκοπός της άφιξής του στην Κύπρο ήταν για θεραπεία. Ήμουν σύνδεσμος και μετέφερα αλληλογραφία. Είχα μάλιστα και ψευδώνυμο».

Η προσφορά στον Αγώνα του Κυριάκου Μαρκίδη

Ιδιαίτερα σημαντικές υπηρεσίες προσέφερε στον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. και ο Γραμματέας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Φανερωμένης, Κυριάκος Μαρκίδης. Ο Μαρκίδης ως ένας εκ των ιδιοκτητών - διευθυντών της Κυπριακής Εταιρείας Μεταφορών (Κ.Ε.Μ.) βοήθησε τα μέγιστα στη διακίνηση προσωπικού, υλικού και διαταγών της Ε.Ο.Κ.Α.[1]. Τον Μαρκίδη τον έφερε σ' επαφή με την Οργάνωση η κουνιάδα του, Λούλλα Κοκκίνου. Το 1955 έγινε μέλος της Ε.Ο.Κ.Α. με το ψευδώνυμο «Προϊστάμενος». Ο π. Φώτιος Καλογήρου αναφέρει στην έκθεσή του

προς τον Διγενή για τη Λούλλα Κοκκίνου και για την προσφορά του Κυριάκου Μαρκίδη τα εξής:

«Εκτιμωμένη όλως ιδιαιτέρως υπ' αυτού και πολύ γνωστή μεταξύ των διαφόρων υπαλλήλων και οδηγών της Κ.Ε.Μ. εξεμεταλλεύθη υπέρ της Οργανώσεως εις το ακέραιον τα πλεονεκτήματα αυτά ούτως, ώστε να εξεύρη και στρατολογήση τους καταλληλοτέρους εξ αυτών, όσοι εχρειάζοντο δια να επαρκέσουν ως σύνδεσμοι δι' όλας τας πόλεις εις τας οποίας η Κ.Ε.Μ. είχε δρομολόγια και δια την μεταφοράν οτιδήποτε εχρειάζετο. Είναι δε τούτο προς έπαινον του κ. Μ. Μαρκίδη διότι εν γνώσει και τη συμπράξει του εγένετο όλα αυτά, ων πάντοτε προθύμος δι' οτιδήποτε του εζητείτο. Η ίδια (Δ/ίς Κοκκίνου) μετέβαινεν οπουδήποτε παρίστατο ανάγκη προσωπικής επαφής του Γ [ενικού] Κέντρου, εις τας πόλεις, τα βουνά και την ύπαιθρον, δια κάλυψιν κατά την μεταφοράν καταζητουμένων, δια συνοδείαν ιατρών προς πληγωμένους, την μεταφοράν ασθενών ανταρτών. Δέον επίσης να εκτιμηθή και εξαρθή η προσφορά της Εταιρείας Κ.Ε.Μ. ως συνόλου. Δύναται να λεχθή ότι εάν έλειπεν η προσφορά της Κ.Ε.Μ. θα εδυσχεραίνετο αναμφιβόλως πολύ η λειτουργία των επαρχιακών συνδέσμων και των ποικίλων καθημερινών μεταφορών»**[2]**. Τον Ιανουάριο του 1957 ο Μαρκίδης κλήθηκε στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λευκωσίας και υποβλήθηκε σε ανάκριση από τους Άγγλους. Μετά την ανάκριση απολύθηκε χωρίς να κρατηθεί**[3]**.

Στο σπίτι του Κυριάκου Μαρκίδη, Ηούς αρ. 3, συγκεντρώθηκαν Έλληνες Κύπριοι δημοσιογράφοι μετά το τέλος του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., στις 17 Μαρτίου 1959. Στη συνέχεια οι δημοσιογράφοι συνοδευόμενοι από τους Κυριάκο και Μαρούλα Μαρκίδου**[4]** και τις αδελφές της Ουρανία και Λούλλα Κοκκίνου οδηγήθηκαν στο σπίτι του Α. Χατζήβασιλείου στους Αγίους Ομολογητές, όπου εκεί ήταν ο Γ. Γρίβας-Διγενής. Στη συνάντηση ήταν παρόντες και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ', ο Μητροπολίτης Κιτίου Άνθιμος και ο εφημέριος της Φανερωμένης π. Φώτιος Καλογήρου**[5]**.

1. Βλ. Ιακωβίδου – Βιολάρη Μαρούλα, Σελίδες του Απελευθερωτικού μας Αγώνα όπως γράφτηκαν τότε..., ο.π., σ. 290, όπου καταγράφεται ακόμη ένα περιστατικό από την πολύπλευρη προσφορά του Κ. Μαρκίδη και της Λούλλας Κοκκίνου στον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α.
2. Βλ. Αρχείο Φώτιου Καλογήρου, Έκθεση π. Φώτιου Καλογήρου προς Αρχηγό Διγενή, ημερ.10.11.1962.
3. Βλ. εφημ. «Ελευθερία», 19.1.1957.
4. Η Μαρούλα Κ. Μαρκίδου ήταν μέλος της Επαρχιακής Επιτροπής Περιθάψεως Τουρκοπλήκτων Λευκωσίας τον Ιούλιο του 1958, βλ. εφημ. «Ελευθερία»,

5.7.1958.

5. Βλ. Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', Άπαντα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ', τ. Γ', Μάιος 1957 – Μάρτιος 1959, ο.π., σ. 249.

Πηγή: Δημητρίου Ηρ. Ταλιαδώρου, Η Ιστορία του Ιερού Ναού Παναγίας Φανερωμένης Λευκωσίας και η Προσφορά του στον Ελληνισμό της Κύπρου, Α΄τόμος, σελ. 17, 53, Α΄έκδοση Ιερού Ναού Παναγίας Φανερωμένης, Λευκωσία 2014